

trocarsko zvezo, o Gladstonu se pa govori, da se bo nagnil k Francozom in Rusom. Sedanje Salisburyjevo ministerstvo ne bode v kljub porazu pri volitvah takoj dalo ostavke, temveč bo čakalo, da v zbornici uvidi še-le cel položaj in ko doživi tudi tu kak poraz.

Obrtnija.

Pivo.

Pivo je uže zdavnej znana pijača. Stari Egipčani so pred 2000 leti imeli svoje pivarnice; nekdanji Grki in Rimljani so tudi poznali pivo, a vendar so raje segali po kupici dobrega vina. Janez I., kralj flaedernski in brabantki, je okoli l. 1200 zidal prve pivarnice v svojih državah in jako pospeševal razširjanje naše pijače. Ta Jean Primus (zgovori Žan Primus) velja vsled tega za patrona pivarjev; danes mu pravimo popačeno Gambrius in ga slikamo radi na podobah, ki so v dotiki s pivom. Francozi so v srednjem veku nazivljali pivo z imenom „cervoise“, kar prihaja od Ceres, od boginje žitnih pridelkov. To ime je imelo tedaj pivo tudi vsej pravici, ker je bilo narejeno od čistega ječmena; hmelja mu še niso pridevali. Še le Nemci so začeli rabiti pri pivu hmelj in od tedaj so narodi pili pivo, ki je popolnoma jednako s sedanjo pijačo.

Na Nemškem in Češkem se je vsled porabe hmelja hitro povzdignila kultura te rastline. V 14. stoletju so Nemci uže izvažali pivo v inozemstvo. Severno-nemška mesta, na pr. Rostock in Lübeck so vozila nemško pivo na Angleško, kjer še niso znali take pijače kuhati. A pri neki pošiljati se je nahajalo vsled pomote tudi par žakljev hmelja. Angleži so sedaj sami poskusili saditi hmelj in kmalu so imeli svoje pivarne, ki so se v vseh razmerah mogle meriti z nemškimi. Francozi pa so vedno raje pili vino, nego pivo in še danes se pivo ne more posebno udomačiti po francoskih zemljah.

Kakor je znano, razločujemo pivo na zgornje in na spodnje vrenje. K prvi vrsti spadajo severno-francoska in angleška piva, k drugi pa posebno nemška in avstrijska. Do 15. stoletja so kuhali samo pivo na zgornje vrenje. Monakovčani so prvi jeli delati pivo na spodnje vrenje in to je tako dopadlo, da so ga prodali silne množine. Pri nas je to pivo najbolj vdomačeno in ker je neškodljivo, pijó ga ljudje zelo veliko.

Pivarstvo se je v našem stoletju nezrečeno povzdignilo. Pravijo, da ga skuhajo vsako leto po vsem svetu več nego 175 milijonov hektolitrov. Ta svota se na posamične dežele tako-le razdeli:

	hektolitrov
Francoska	10,000.000
Algir	25.000
Severna Nemčija	28,655.675
Bavarska	13,525.791
Würtemberška	3,153.511
Badenska	1,508.704
Alsacija	759.258
Nemčija	47,602.939

Avstrija	13,728.431
Belgija	10,000.000
Danska	2,186.000
Velika Britanija	46,852.991
Švica	1,186.423
Švedska	1,024.600
Norveška	712.405
Ruska	2,928.573
Laška	137.715
Španjska	1,025.000
Rumunska	100.000
Srbska	98.000
Turška	140.000
Luxemburg	93.256
Evropa	137,903.017
Združene države	36,918.614
Japan	220.712
Avstralija	1,610.000
Skupaj	176,652.343

Ko bi to množino zlili v kak kotel, dobili bi jezero pravokotne oblike, ki bi bilo dolgo in široko po 4 kilometre a globoko 1 meter.

Ta silna množina pač najbolje priča, kako priljubljena pijača je pivo vsem narodom širne zemlje!

Obrtnijske raznoterosti.

Izkoriščenje vodne sile. Mesto Genf uporablja vodno silo za svoje elektriške naprave. Ker se poraba elektrike vedno širi, začena mesto graditi nove zgradbe za elektriške namene. Na reki Rôni zidajo 15 turbin; vsaka bode imela 800 konjskih močij, torej skupaj 12.000 konjskih sil. — In pri nas v Ljubljani?

Nevarnost elektriških naprav. Za leto 1890 veljajo nastopni podatki o nesrečah, ki so se zgodile v 425 mestih Zedinjenih držav vsled elektriških naprav:

Skupno število požarov	39.849
Število požarov, ki so nastali vsled elektrike	518
Število nesreč vsled elektrike	31
Število smrti vsled elektrike	1

Te številke so pač tako neznatne, da so vsi ugovori proti električnim napravam s stališča varnosti povsem ničevi.

Kmetijstvo.

Kako ravnati s poplavljenim krmo?

Tudi v naši domovini posebno na Notranjskem in Dolenjskem so kraji, v katerih večkrat voda poplavi travnike. Seno se pri tem oblati in večkrat tudi ni mogoče suhega spraviti. Kmetovalec pa mora večkrat porabiti tako umazano seno, ker družega nima, denarja pa tudi ne, da bi mogel kupiti zdravega sena. Sicer bi moral dati živino od hiše. Brez živine pa ne more shajati nobeno kmetijstvo.

Na takem senu, ki je v mokrem spravljen, pa ni le blato, temveč naredo se po njem neke škodljive gli-

vice. Če se tako seno živini poklada, rada zboli, posebno se rad prikaže vranični prisad, pa tudi nekatere druge bolezni.

Gospodarji, kateri morajo pokladati tako oblateno seno, naj gledajo, da kolikor je moč odstranijo nevarnost. Če je seno le malo blatno, naj ga dobro pretresejo na vilah, da odleti prah. Če pa že duh kaže, da je seno zelo pokvarjeno, naj se najbolj pokvarjeno kar odstrani, drugo naj se premeša na solnci, potem pa premlati s cepcem ali mlatilnim strojem, da prah in gljivice odlete.

Če se pa seno ni moglo dovolj očistiti in posušiti, naj se pa zreže v rezanico in potem dobro z vrelo vodo popari. Plesnjeve stvari, ki se imajo položiti živini, naj se vselej poprej dobro operó, potem pa kuhajo ali prašé, da se zamoré škodljive gljivice. Treba je pa tudi ravno tako paziti, da živina dobiva čisto vodo za pitje. Če jo napajaš z onesnaženo vodo, tudi lahko zboli.

Le pri takem skrbnem ravnanju je mogoče, da se izogneš nevarnim živinskim boleznim. Sicer pa v takih letih, ko moraš polagati tako seno, posebno glej na živino, če je zdrava. Kakor hitro se pokaže kaka bolezen, hitro pošlji po izvedenega živinozdravnika, kajti sicer utegneš naposled imeti še veliko škode.

Poučni in zabavni del.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

261.

Cesar Mtesa in njegov dvór. Francoz.

Stanley čaka pred palačo, vse polno radovednih ljudij se tare okoli njega. Naenkrat pa nastane tihota, zategnjen zvok cimbal oznanja, da se je vladar postavil v palači. Vrata se odpró in občinstvo, t. j. glavari, vojaki in seljaki zgromé skozi osmero ali devedero dvorišč v veliko dvorano.

Vhod Stanleyev v dvor je bil pozdravljen s strahovitim ropotom. Tisoče godal, jedno čudnejše od drugega, prcizvajalo je najnesoglasnejše, najoglušnejše zvoke. Telesna straža Mtesova skazuje čast. Cesar je tu, stoji pri vhodu v dvorano. Toplo stisne roko Evropejcu in vodi ga sam skozi vrste dvorjanikov do sedeža.

Dvorana je dolga do 80 m in široka 4—5 m. Strop sloni na lesenih stebrih, kateri delé celi prostor v tri dele. Oni v sredini je prazen in vodi do prestola; oddelka z desne in leve sta polna dostojanstvenikov in visokih častnikov. Pri vsakem stebri stoji telesni stražar v črnej suknji, belih hlačah in rudečem plašču, na glavi pa mu čepi bel turban obrobjen z opičjo kožo. Vsi ti stražarji nosijo puške.

Prestol, ki stoji v ozadji srednjega oddelka, lesen je in ima obliko fotelja v kakem uradu. Mtesa sede in povabi z migom roke Stanleya, da sede njemu na desno na železen stolčič. Ves dvor se sedaj spusti

po tleh, eni na čilime, eni kar na gola tla. Nogi vladarjevi počivata na jastuku, pod katerim, kakor pod foteljem je razprostrta leopardova koža. Pred kraljem leži slonov zob in dve skrinji s fetiši. Prestolju na desno drži telesni stražar kopje od medi, na levo kopje od jekla; to sta znakovna Ugande. Naposled so sedli k nogam cesarjevim še trije možje: vezir in dva tajnika.

V Mtesi ima dostojanstva in neke naravne odličnosti; njegove poteze lica, njegova gladka koža brez nabora pokazuje človeka od 30—35 let. Glava mu je obrita, pokrita s fesom, nogi sta mu goli, ali kraj jastuka, na katerem počivata, leži par rudečih turških šlap, katere obuje, kedar se vzdigne s sedeža. Desna roka vladarjeva drži čvrsto zlati držaj arabske sablje, leva leži po kolenu. Cesar ima velike, svetle in žive oči, ki se neprestano vrté, kakor da hočejo vse obseči z enim pogledom; izraz lica je živ, in prehaja brzo od jedne skrajnosti v drugo, ali kedar miruje, takrat je razborit in dostojanstven. Ko neugodna ali slaba misel šine po glavi vladarjevej, ustne se mu stisnejo, oči se razširijo, in roke nervozno tresejo. Takrat se tudi ves dvor trese v strahu, da njegova besnost ne udari na dan. Ako je nasproti zadovoljen, lice mu oživi, oči drobno gledajo, ustne se raztegnejo in zvonk smeh ozvanja se dvorjanom.

Mtesa je uprl oči v Stanleya in ga dolgo radovedno gledal. Popraševal ga je z velikim zanimanjem o vzrokih njegovega potovanja. Bil je ves navdušen, ko mu je našteval čuda civilizacije. Vsak pot, kedar mu je o tem kaj povedal, razložil je to pri priči svojim ženam in svojim glavarjem, kajti on želi čim bolje oponašati običaje belih ljudij. Petnajstletno vladanje je napravilo od Mtese veččega politika, jako skušenega moža v umetnosti pretvaranja, ki pa je ob vsem tem originalen značaj. On je sicer despot, ali vendar zná ceniti potrebe, želje in vrednost drugih.

Kedar se je razgovor s Stanleyem približal koncu, zapove cesar, da pripeljejo tuje poslance, kateri so čakali v osrednjem oddelku dvorane. Prvi je bil odposlanec od Miramba, zoper katerega je Mtesa nameraval poslati vojno 50.000 mož. Divji osvajač Unjanjembe-a, premagalec pri Zimbisu, dal je ponižno povedati po svojem odposlancu, da nima nikakega razloga pravdi z Ugando. In na dokaz dobrega prijateljstva je poslal svojemu močnemu sosedu silo bogatih darov.

Mej govorom se je Mtesa delal, kakor da se ne meni za govornika in se je malomarno razgovarjal s svojimi glavarji, ali naenkrat zbode govornika s strupenim pogledom in reče z odločnim glasom: „Idi in povedi Mirambu, da jaz ne potrebujem njegovih darov, nego da hočem človeka, ki je ubil mojega glavarja lanskega leta na potu v Zanzibar. Drugače hočem razdjati njegovo državo in ne bode ostalo ne eno drevo v njej. Odlazi!“